

Załącznik do Uchwały Nr XXXIV/293/2021

Rady Powiatu w Lubaczowie

z dnia 17 czerwca 2021 roku

**PROGRAM ODDZIAŁYWAŃ
KOREKCYJNO – EDUKACYJNYCH
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE
NA LATA 2021-2023**

„ZACZNIJ WSZYSTKO OD NOWA...”

REALIZATOR:

**OŚRODEK INTERWENCJI KRYZYSOWEJ DZIAŁAJĄCY
PRZY POWIATOWYM CENTRUM POMOCY RODZINIE
W LUBACZOWIE**

**OPRACOWAŁ ZESPÓŁ
W SKŁADZIE:**

**MAŁGORZATA MRÓZ, ALICJA SAJDAK,
PATRYCJUSZ NOWAKOWSKI, PIOTR HRYNISZYN**

Lubaczów 2021

WPROWADZENIE:

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w art. 4 wskazuje na konieczność podejmowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. W art. 6 ust. 4 ustawy określono, że do zadań z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez powiat należy w szczególności opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Idea oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie wywodzi się z przekonania, że z uwagi na fakt iż zachowania przemocowe w rodzinie są elementem wyuczonym i przejmowanym z pokolenia na pokolenie, istnieje możliwość korekty takich zachowań, połączonej z edukacją, niezbędną do uświadomienia sprawcy, że zachowania takie mają w istocie charakter przemocy wobec osoby najbliższej. W życiu człowieka rodzina jest podstawowym jeśli nie najważniejszym środowiskiem, kształtującym jego osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy dorosłymi oparte na miłości, szacunku i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami moralnymi i prawnymi oraz sprzeczne z oczekiwaniami społecznymi. Przemoc jest zjawiskiem, które dotyczy wszystkich jej uczestników, niezależnie od tego czy stosują przemoc, czy jej doznają. Najwięcej szkód ponosi osoba doznająca przemocy ze względu na fakt, że jest słabsza i nie potrafi się obronić. Z czasem jednak i ta silniejsza, sprawująca „władzę”, która krzywdzi innych zaczyna mieć coraz więcej problemów. Przemoc bowiem jest sytuacją społeczną, w której nie ma zwycięzców, a jej uczestnicy ponoszą wyłącznie straty. W całym procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie niezwykle istotną sprawą, tuż obok edukacji całego naszego społeczeństwa o zagrożeniach i skutkach stosowania przemocy, niesienia bezpośredniej pomocy osobom doświadczającym przemocy i szeroko rozumianej profilaktyki jest właśnie regularne, systematyczne i ogólnodostępne prowadzenie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych względem osób stosujących przemoc. Osoby stosujące przemoc często nie są świadome tego, że prezentują zachowanie w relacji z partnerką, dzieckiem, rodzicem które jest przemocą i tym samym również oczekują pomocy w zmianie ich sytuacji. Biorąc powyższe pod uwagę, we wszelkich działaniach należy uwzględniać warunki istotne dla kształtowania się motywacji do zmiany, w procesie terapii motywującej i skoncentrowanej na rozwiązaniach.

OPIS ZAŁOŻEŃ PROGRAMOWYCH

I. ZAŁOŻENIA – STANDARDY FORMALNO – PRAWNE I ORGANIZACYJNE:

Poniższe założenia odnoszą się do samego zjawiska przemocy w rodzinie, osoby ją stosującej oraz możliwości zmiany postrzegania tegoż problemu przez osobę bezpośrednio zainteresowaną – tj. sprawcę przemocy.

Program „Zacznij wszystko od nowa...” obejmuje zarówno spotkania indywidualne, jak i grupowe, i ukierunkowany jest na podniesienie świadomości i wiedzy na temat stosowanej przemocy, wzbudzeniu motywacji do zmiany nastawienia do kwestii ujawnionego problemu stosowania przemocy oraz wyzwoleniu motywacji do dokonania

zmian i budowy życia w oparciu o wartości akceptowane społecznie. Celem głównym niniejszego programu jest wydobywanie i utrwalenie umiejętności powstrzymywania się od niechcianych zachowań przemocowych, agresywnych, jak również zdobycie umiejętności redukcji napięcia, rozwiązywania konfliktów i sporów w środowisku rodzinnym w sposób konstruktywny i bezpieczny dla każdej ze stron.

1. Miejsce realizacji:

1) zajęcia będą realizowane poza miejscem udzielania pomocy ofiarom przemocy (osobom doświadczającym przemocy), tj.:

a) dozwolone miejsca realizacji:

- zakłady karne, ośrodki i poradnie leczenia uzależnień,
- powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki pomocy społecznej: poza godzinami pracy - udzielania pomocy interwencyjnej,
- inne miejsca wynajęte lub udostępnione na ten cel, w których nie udziela się pomocy osobom doświadczającym przemocy;

b) niedozwolone miejsca realizacji:

- specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- miejsca gdzie udzielana jest pomoc osobom doświadczającym przemocy (np. OIK, PPP) i nie ma możliwości wykluczenia możliwości spotkania się osoby stosującej z osobą doznającą przemocy;

2) miejsce realizacji będzie spełniać co najmniej niżej wymienione standardy:

- a) pomieszczenie do pracy grupowej: sala na ok. 10-15 osób z możliwością ułożenia w krąg krzeseł-fotele, tablica flipchart, możliwość projekcji filmu tematycznego,
- b) pomieszczenie do pracy indywidualnej: pokój / miejsce do spotkań klienta i terapeuty bez obecności innych osób; 2 krzesła-fotele, stół).

2. Kwalifikacje prowadzących:

Zgodnie z § 9 Rozporządzenia MPiPS z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 50.poz.259) oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne mogą być prowadzone przez osoby, które:

1) ukończyły studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji

lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji;

- 2) posiadają zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie;
- 3) mają udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W sprawie osób posiadających certyfikaty (terapeutów, psychoterapeutów, specjalistów terapii uzależnień i inne) przyjmuje się następującą interpretację Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej MPiPS dot. uznania kwalifikacji do prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych:

- 1) jeżeli we wskazanym certyfikacie znajduje się informacja, że szkolenie realizowane było w wymiarze 100 godzin w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym 50 godzin dotyczyło pracy w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie – to osoba taka spełnia warunek określony w pkt. 2 w/w rozporządzenia;
- 2) gdy w certyfikacie jest jedynie mowa o zrealizowaniu szkolenia w wymiarze 100 godzin w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a nie ma wyszczególnionych godzin pracy ze sprawcą przemocy - to osoba pretendująca do realizacji w/w programów jest zobowiązana do uzupełnienia swoich kwalifikacji o szkolenie w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie;
- 3) jeżeli certyfikat nie posiada szczegółowych informacji co do spełnienia warunków zawartych w rozporządzeniu i uprawniających do prowadzenia programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych – to osoba chcąc prowadzić takie oddziaływania powinna przedstawić dodatkowe zaświadczenie z uszczegółowieniem godzin i zrealizowanych zajęć.

3. Liczbowe i terytorialne określenie skali działań podejmowanych przy realizacji zadania:

Ilość osób objętych programem jest uzależniona od wysokości przekazanych środków przez Wojewodę Podkarpackiego oraz zgłoszonego zapotrzebowania przez instytucje współpracujące, lub też indywidualne zgłoszenia osób bezpośrednio zainteresowanych udziałem w programie.

Dotychczas zadanie w ramach PK-E realizowane było w takich miejscach jak:

- Grupa Wolnościowa – PPP dla Powiatu Przemyskiego w Przemyślu
- Grupa Wolnościowa – MOZU w Przemyślu
- Grupa Wolnościowa – UG Radymno
- Grupa Wolnościowa – PCPR Jarosław
- Grupa Wolnościowa – PCPR Lubaczów

- Grupa Wolnościowa – PCPR Przeworsk
- Grupa Wolnościowa – PCPR Łańcut
- Grupa – ZK Przemysł
- Grupa – ZK Medyka

4. Podstawy prawne realizacji zadania:

Realizacja oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie reguluje i wynika z ustawowych zadań:

- 1) zadania własne powiatu wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:
Art. 6 ust. 3. pkt 1: opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie - Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
- 2) zadanie z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat:
Art. 6 ust. 4 pkt. 2: opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie -Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).

Program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych winien być zatwierdzony uchwałą Rady Powiatu, jako oddzielny program i przekazany do realizacji specjalistycznej jednostce (m.in. Ośrodkowi Interwencji Kryzysowej działającego przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie).

Programy oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie opracowywane i realizowane są w oparciu o:

- 1) Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
- 2) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 roku sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno – edukacyjne (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 50. poz. 259);
- 3) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Środki na realizację oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych przekazywane są ze środków budżetu Wojewody Podkarpackiego z przeznaczeniem na:

- 1) wynagrodzenie kadry prowadzącej – realizatorów programu, zatrudnionych na podstawie umowy zlecenie;

- 2) materiały do prowadzenia zajęć i obsługi programu (materiały biurowe, koszty druku materiałów informacyjnych – ulotki, foldery, kalendarze oraz flipcharty itp.).

Wojewoda Podkarpacki przekazuje jednostce samorządu terytorialnego, realizującej program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, lub zlecającej jego prowadzenie, środki na jego realizację w danym roku kalendarzowym – zgodnie ze zgłoszonym zapotrzebowaniem. Wysokość przyznanych powiatowi środków jest uzależniona od:

- 1) wysokości środków znajdujących się w budżecie Wojewody, przeznaczonych na realizację tego zadania w danym roku kalendarzowym;
- 2) liczby wniosków złożonych przez jednostki samorządu terytorialnego;
- 3) liczby odbiorców programu, określonych w złożonym wniosku.

II. ZAŁOŻENIA – STANDARDY MERYTORYCZNE:

1. Nazwa zadania:

Program Oddziaływań Edukacyjno-Korekcyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2021-2023 „Zacznij wszystko od nowa...”, prowadzenie zajęć indywidualnych i grupowych – każdorazowo program obejmuje łącznie **70 godzin** zajęć – tj. 60 godzin zajęć grupowych i 10 godzin zajęć indywidualnych z każdym uczestnikiem.

2. Szczegółowy zakres rzeczowy zadania:

Rekrutacja uczestników zajęć, prowadzenie zajęć indywidualnych, prowadzenie zajęć grupowych, wymiana informacji z podmiotami współpracującymi, lub zlecającymi realizację zadania, sprawozdawczość z realizacji programu, monitoring i ewaluacja skutków programu.

3. Cele szczegółowe zadania oraz rodzaj działań przy realizacji zadania:

- 1) psychoedukacja sprawców przemocy w rodzinie w kierunku zmian zachowań typu przemocowego na rzecz postawy partnerstwa i poszanowania wobec domowników, ze szczególnym uwzględnieniem partnerów;
- 2) redukcja zachowań przemocowych;
- 3) zwiększenie kontroli nad zachowaniami agresywnymi;
- 4) kształtowanie odpowiedzialności za popełniane czyny przemocowe;
- 5) nauka nowych sposobów rozwiązywania problemów;
- 6) nauka prawidłowej komunikacji partnerskiej;
- 7) nauka umiejętności korzystania ze wsparcia społecznego;
- 8) trening umiejętności społecznych;
- 9) nauka metod wychowywania dzieci bez przemocy.

4. Szczegółowy harmonogram zadania, opis kolejnych działań planowanych przy realizacji zadania z uwzględnieniem terminów realizacji, form i metod:

1) rekrutacja uczestników:

Rekrutacja uczestników programu dokonywana jest w oparciu o podstawę prawną - art. 72 par.1 pkt 6 kodeksu karnego lub art.76 par.1 pkt.8, art. 95 par.1 i 173 par.2 kodeksu karnego wykonawczego, na wniosek wychowawcy wśród osób osadzonych w zakładach karnych, lub zalecenie kuratora sądowego wśród osób skazanych pozostających w okresie próby w warunkach wolnościowych (warunkowe zawieszenie wykonania kary, warunkowe przedterminowe zwolnienie) za czyn(-y) z art. 207 par. 1 kk (przemoc domowa) lub inne przestępstwo przeciwko rodzinie z rozpoznaniem stosowania przemocy wobec najbliższych. Rekrutacji również dokonuje się poprzez indywidualne zgłoszenia osób zainteresowanych, mających problem ze stosowaniem przemocy wobec najbliższych, jak również wśród osób zgłoszonych przez Zespoły Interdyscyplinarne, GKRPA, lub też inne podmioty zajmujące się pomocą rodzinie uwikłanej w stosowanie przemocy. Uczestnik powinien wykazać się frekwencją i aktywnością w czasie zajęć prowadzonych w grupie. Udział w 80% obecności z wymaganych programowo **70 godzin**, tj.: w zajęciach grupowych – min. 48,00 godzin oraz w zajęciach indywidualnych – min. 8 godzin, pod warunkiem wykonania prac domowych zleconych przez pracowników programu w zakresie treści nie odbytych zajęć;

2) zajęcia (sesje) indywidualne:

Przewiduje się **10** godzin pracy indywidualnej. Kandydaci zapoznawani są z celami programu i warunkami uczestnictwa. Rozpoznaje się ich motywację i przedstawia się im kontrakt. Dokonuje się również wstępnych zmian w motywacji i spostrzeganiu samego problemu przemocy. Z chwilą zawarcia kontraktu, regulującego wzajemne relacje, kandydat staje się pełnoprawnym uczestnikiem programu;

3) zajęcia (sesje) grupowe:

Przewiduje się **60 godzin** pracy grupowej. Celem zajęć grupowych jest przekazanie treści edukacyjnych połączonych z ćwiczeniami praktycznymi;

4) forma i metody pracy z osobami stosującymi przemoc:

- a) program realizowany jest poprzez wykłady, warsztaty, ćwiczenia (prace domowe), treningi edukacyjne, dyskusje grupowe oraz konsultacje i rozmowy indywidualne,
- b) praca z osobami stosującymi przemoc w rodzinie posiada formę spotkań – sesji grupowych i indywidualnych, które w pierwszej kolejności koncentrują się na motywacji klienta, zaś w trakcie kolejnych zajęć, dokonuje się przeformułowania jego problemu na cele, psychoedukację w zakresie mechanizmów przemocowych, prezentowanych postaw, uznania swojej odpowiedzialności, a także na nauce właściwej komunikacji oraz zachowań zastępczych,
- c) pierwszym elementem programu jest przekazanie wiedzy na temat, czym jest przemoc, jakie są jej rodzaje, formy i dynamika; a także ujawnienie negatywnych norm i wzorców kulturowych wykorzystywanych do wspierania postaw dominacji, władzy i kontroli sprawcy nad ofiarą. Analizie podlega także rola stereotypów na temat ról „męskich” i „kobięcych”.

Ujawniamy system wyjaśnień i usprawiedliwień, którymi posługuje się osoba stosująca przemoc, aby nie przyjmować odpowiedzialności za swoje czyny, lub ją umniejszyć. Przystawianie wiedzy odbywa się w sposób aktywizujący uczestników (m.in. poprzez prowadzenie otwartej dyskusji oraz odwoływanie się do indywidualnych doświadczeń). Kolejnym etapem pracy jest ukazanie cykliczności przemocy. Sprawca traktuje przemoc jako odosobnione akty agresji, nie zauważa ciągłości i zależności pomiędzy nimi. Zadaniem uczestników jest rozpoznanie, iż przemoc dokonuje się w cyklach, oraz analiza dynamiki własnych zachowań przemocowych. Na bazie tych doświadczeń w sposób zindywidualizowany, na podstawie historii własnych aktów przemocy uczymy sprawców rozpoznawać zagrożenie atakiem. W tym celu analizujemy sygnały płynące z ciała oraz sygnały sytuacyjne i czasowe, które poprzedzają nadchodzący atak, tak, aby uczestnicy samodzielnie mogli stworzyć rodzaj „instrukcji”: jak postępować, aby zminimalizować ryzyko wystąpienia aktu agresji (tzw. Plan Bezpieczeństwa – który podlega ciągłej ewaluacji w myśl nurtu terapeutycznego TSR). Następnym etapem pracy grupy jest zapoznanie uczestników z technikami i metodami, których zastosowanie pozwoli na uniknięcie przemocy (tzw. Stop Przerwa, Przerwa na Ochłonięcie). Sesje końcowe poświęcone są nauce nowych konstruktywnych zachowań będących alternatywą dla zachowań przemocowych. Służą temu wykłady oraz ćwiczenia poświęcone między innymi zachowaniom asertywnym, nowym sposobom rozwiązywania problemów, zasadom sprawiedliwej kłótni oraz nauce umiejętności prawidłowej komunikacji werbalnej i niewerbalnej. W tym również używania nieprzemocowych metod wychowawczych względem dzieci oraz właściwej komunikacji w relacji rodzic – dziecko. Podsumowującym tematem zajęć końcowych, jest przyjęcie przez sprawców pełnej odpowiedzialności za własne popełnione czyny.

5. Stosowane narzędzia i metody w pracy z osobami stosującymi przemoc.

- 1) **Metody:** rozmowa kierowana, burza mózgów, ćwiczenia grupowe i indywidualne, mini-wykłady, analiza przypadku, zadania domowe.
- 2) **Narzędzia:** kwestionariusze programu, ankiety, prezentacje multimedialne, projekcja filmów tematycznych (m.in. „Płonące łoże, „Pręgi”, „Plac Zbawiciela”), laptop, rzutnik, flipchart, papier, zakreślacze, flamastry, historia „Anny i Roberta”, „Plan bezpieczeństwa”.

6. Zakładane rezultaty realizacji zadania:

- 1) ilościowe i jakościowe zmniejszenie sprawstwa przemocy;
- 2) zwiększenie zdolności uczestników programu do kontroli własnych emocji i zachowań;
- 3) zapobieganie eskalacji i utrwalania zachowań przemocowych;
- 4) wzrost krytycyzmu wobec zachowań przemocowych;
- 5) zwiększenie empatii i szacunku wobec partnerów;
- 6) zwiększenie umiejętności wychowawczych względem małoletnich dzieci;

- 7) budowanie systemu rozwiązywania problemu przemocy poprzez bezpośrednią pracę ze sprawcami przemocy.

III. MONITORING I EWALUACJA SKUTKÓW PROGRAMÓW

Przebieg i efekty programu korekcyjno – edukacyjnego wobec osób stosujących przemoc w rodzinie objęte są monitoringiem i ewaluacją. Wyniki uzyskane w ten sposób, będą stanowić materiał nad doskonaleniem i upowszechnianiem oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych, jako skuteczny element szeroko rozumianego przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W badaniach efektywności oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych zwracamy przede wszystkim uwagę na fakt zaprzestania lub też znacznego zredukowania zachowań przemocowych. W pozostałym zakresie będziemy badać w założeniu poniższe aspekty wymiaru skuteczności zastosowanych oddziaływań:

- 1) wzrost poczucia bezpieczeństwa partnera będącego ofiarą;
- 2) zmianę przekonań sprzyjających reagowaniu przemocą;
- 3) poprawę w różnych obszarach życia klienta, w tym wzrost jakości;
- 4) wzrost kompetencji interpersonalnych i rozwiązywania konfliktów.

Każdy uczestnik programu zobowiązany jest do wypełnienia ankiety ewaluacyjnej, początkowej i podsumowującej. Również (na podstawie podpisanego przez uczestnika kontraktu) prowadzący program, upoważnieni są do prowadzenia monitoringu uczestnika przez okres 36 miesięcy od dnia zakończenia danej edycji programu. W tym celu Ośrodek Interwencji Kryzysowej działający przy PCPR w Lubaczowie pozostanie w kontakcie z uczestnikami oraz osobami i instytucjami, sprawującymi opiekę nad w/w (np. kuratorzy, pracownicy socjalni). Wszelkie uzyskane w ten sposób informacje będą stanowić jasny przekaz, czy cele programu zostały choćby w części zrealizowane. Natomiast analiza uzyskanych bieżących wyników monitoringu, następuje po w/w okresie w postaci sporządzenia wniosków, spostrzeżeń i końcowego raportu. Opracowane wyniki przechowywane będą w dokumentacji programu i udostępniane dla organów kontrolujących oraz instytucji zainteresowanych z zachowaniem przepisów dotyczących ochrony danych osobowych.

IV. DOKUMENTACJA PROGRAMU

Prowadzący program zobowiązuje się do prowadzenia następującej dokumentacji:

- 1) lista obecności;
- 2) kontrakt z uczestnikiem;
- 3) diagnoza sytuacji sprawcy przemocy;
- 4) notatki z każdego spotkania sporządzone przez prowadzących program zawierające temat oraz przebieg zrealizowanych zajęć;
- 5) ankiety: początkowa, ewaluacyjna, końcowa;
- 6) karta uczestnika zajęć;
- 7) klauzula RODO;
- 8) sprawozdania;
- 9) dokumenty dotyczące monitoringu i ewaluacji programu;
- 10) inne dokumenty związane z realizacją programu.

Dokumentacja programu jest przechowywana w Ośrodku Interwencji Kryzysowej działającym przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie.

V. SPRAWOZDAWCZOŚĆ Z REALIZACJI PROGRAMU

Po zakończeniu programu Ośrodek Interwencji Kryzysowej działający przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie zobowiązuje się w terminie 14 dni od ukończenia programu do przesłania do Wydziału Polityki Społecznej PUW w Rzeszowie pisemnej informacji o jego zakończeniu. Przekazane informacje powinny zawierać:

- 1) liczbę zrealizowanych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 2) liczbę osób, które przystąpiły do programu;
- 3) liczbę osób, które ukończyły program;
- 4) sprawozdanie z realizacji programu, zawierające opis oraz charakterystykę prowadzonych oddziaływań i ich efektów (opis merytoryczny);
- 5) rozliczenie wydatkowanych środków uwzględniające rodzaj wydatku.

Realizator jest zobowiązany do przekazywania sprawozdawczości merytorycznej i finansowej z realizacji programu w ramach sprawozdań sporządzanych w Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS), a także innej sprawozdawczości prowadzonej w ramach działań Wydziału Polityki Społecznej PUW w Rzeszowie.

VI. ZAKOŃCZENIE PROGRAMU

Każdorazowo program kończy się podsumowaniem i zwróceniem uwagi na korzyści z udziału w nim. Ponadto prowadzący otrzymują informacje zwrotne od grupy w zakresie istotnym dla formy prowadzenia powyższych oddziaływań – w tym „co działa?”, „czego jest za dużo, a czego za mało?”, „czego brakuje?”, „gdybyś mógł, to co byś zmienił?”.

Uczestnicy wypełniają ankiety oraz kwestionariusz kontrolny dokonanych i zauważonych zmian w sposobie funkcjonowania w swoim środowisku.

VII. ZAGROŻENIA PRZY REALIZACJI PROGRAMU

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc realizowany przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej działający przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaczowie, to kontynuowany w czasie ciąg działań zmierzających do wyselekcjonowanej, specyficznej grupy odbiorców, wymagający zaangażowania środków rzeczowych, ludzkich i finansowych.

Realizacja założeń programowych wiąże się nierozdzielnie z ryzykiem wystąpienia zjawisk, czy działań, które mogą mieć negatywne skutki dla przebiegu całego programu lub jego poszczególnych elementów. Najistotniejsze zagrożenia wiążą się z brakiem wystarczającej ilości środków finansowych przekazywanych przez Wojewodę Podkarpackiego. To wyłącznie od wysokości środków przekazanych zależy, czy program jest realizowany formie pierwotnej, czy też okrojonej. Tym bardziej jak wynika z interpretacji otrzymanej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie od Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w Warszawie, programy korekcyjno – edukacyjne mogą być finansowane wyłączenie ze środków budżetu państwa.

Ponadto zagrożeniem dla programu może być brak dostatecznego zainteresowania adresatów uczestnictwem w jego działaniach. Kluczem do sukcesu w realizacji programu będzie niewątpliwie świadomość wystąpienia ryzyka i reagowanie przez realizatorów programu na pojawiające się problemy i zagrożenia. Ważnym ogniwem prowadzenia programu jest ścisła i umiejętna współpraca z instytucjami i organizacjami pełniącymi funkcję partnerów programu, doświadczenie realizatora a przede wszystkim kwalifikacje, umiejętności i doświadczenie zespołu prowadzącego zajęcia. Nie bez znaczenia jest rzetelna ocena bieżąca realizacji programu a także skuteczny monitoring.

TEMATY I SCENARIUSZE:

Sesje indywidualne – 10 godzin:

1. Rozmowy indywidualne – motywacyjne. Zapoznanie z celem i przebiegiem programu. Wypełnianie formularza „Historia przemocy”, cz. I i II – **3 godz.**
2. Rozmowy indywidualne – ćwiczenia pomagające uniknąć przemocy „Przerwa na ochłonięcie”. Planowanie bezpieczeństwa krok I. Podpisanie kontraktu. – **4 godz.**
3. Rozmowy indywidualne – podsumowanie, refleksje, podtrzymanie motywacji – **3 godz.**

Sesje grupowe – 60 godzin :

4. Sprawy organizacyjne, zjawisko przemocy – 3 godziny.

Metody:

- mini wykład
- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie

Narzędzia:

- prezentacja multimedialna – zjawisko przemocy
- kwestionariusz pt. „Różne zachowania”
- ankieta „pretest”

5. Zjawisko przemocy – cd. – 3 godziny.

Metody:

- mini wykład
- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie
- analiza przypadku

Narzędzia:

- prezentacja multimedialna – zjawisko przemocy
- analiza kwestionariuszy pt. „Różne zachowania” i „Historia przemocy”

6. Alkohol i jego związek z przemocą - 2 godziny.

Metody:

- mini wykład
- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie
- analiza przypadku

Narzędzia:

- prezentacja multimedialna – alkohol i jego związek z przemocą
- kwestionariusz kontrolowania dotyczący sytuacji z własnego życia
- film Pt. „Płonące łóżko” – fragmenty

7. Alkohol i jego związek z przemocą cd. - 2 godziny.

Metody:

- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie

Narzędzia:

- kwestionariusz kontrolowania dotyczący filmu
- film pt. „Płonące łóżko” – fragmenty

8. Szacunek – 3 godziny.

Metody:

- mini wykład
- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie
- zadanie domowe „Życiorys”

Narzędzia:

- prezentacja multimedialna – przemoc emocjonalna
- historia Anny i Roberta pt. „Dlaczego musisz dostawiać się do każdego faceta, którego widzisz?”
- kwestionariusz kontrolowania dotyczący historii Anny i Roberta

9. Emocje i uczucia – 2 godziny.

Metody:

- mini wykład
- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie
- praca w grupach
- zadanie domowe – sprawdzenie i omówienie
- analiza przypadku

Narzędzia:

- prezentacja multimedialna – emocje i uczucia
- kwestionariusz kontrolowania dotyczący sytuacji z własnego życia.

10. Błędne przekonania n/t. zjawiska przemocy w rodzinie – 2 godziny.

Metody:

- mini wykład
- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie

Narzędzia:

- formularz pt. „Błędne przekonania n/t przemocy”

11. Szczerłość i odpowiedzialność – 2 godziny.

Metody:

- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie
- zadanie domowe
- analiza przypadku

Narzędzia:

- historia Anny i Roberta pt. „Obiecałaś mi, że o tym zapomnisz”
- kwestionariusz kontrolowania dotyczący historii Anny i Roberta
- kwestionariusz kontrolowania dotyczący sytuacji z własnego życia.

12. Szczerość i odpowiedzialność cd. - 2 godziny.**Metody:**

- mini wykład
- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie
- zadanie domowe – sprawdzenie i omówienie
- analiza przypadku

Narzędzia:

- prezentacja multimedialna - minimalizowanie, zaprzeczanie i obwinianie
- kwestionariusz kontrolowania dotyczący sytuacji z własnego życia – analiza
- formularz odpowiedzialność
- formularz odpowiedzialność mężczyzny

13. Wychowanie dzieci bez przemocy – 4 godziny.**Metody:**

- mini wykład
- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- emisja filmu

Narzędzia:

- prezentacja multimedialna – wychowanie bez przemocy
- film pt. „Pręgi”

14. Wychowanie dzieci bez przemocy cd. – 3 godziny.**Metody:**

- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie
- analiza przypadku

Narzędzia:

- kwestionariusz kontrolowania do filmu
- kwestionariusz kontrolowania dotyczący sytuacji z własnego życia – analiza

15. Plan bezpieczeństwa – 3 godziny.

Metody:

- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie

Narzędzia:

- formularz pt. „Plan bezpieczeństwa” krok II

16. Złość – mini wykład – 2 godziny.**Metody:**

- mini wykład
- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie
- analiza przypadku

Narzędzia:

- kwestionariusz kontrolowania dotyczący sytuacji z własnego życia – analiza
- Stop Przerwa
- Przerwa na ochłonięcie

17. Metody redukowania napięcia cd. – 2 godziny.**Metody:**

- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie

Narzędzia:

- odgrywanie scenek
- plan bezpieczeństwa- ewaluacja

18. Emisja filmu pt. „Plac zbawiciela” - 3 godziny.**Metody:**

- burza mózgów
- rozmowa kierowana – emocje związane z filmem
- emisja filmu

Narzędzia:

- film pt. „Plac zbawiciela”

19. Podsumowanie wiedzy n/t przemocy – 2 godziny.**Metody:**

- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie
- analiza przypadku

Narzędzia:

- kwestionariusz kontrolowania do filmu
- kwestionariusz kontrolowania dotyczący sytuacji z własnego życia – analiza

20. Tolerancja i szacunek wobec osób starszych i niepełnosprawnych – 3 godziny.

Metody:

- mini wykład
- burza mózgów
- rozmowa kierowana

Narzędzia:

- prezentacja multimedialna

21. Partnerstwo – 3 godziny.

Metody:

- mini wykład
- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie

Narzędzia:

- prezentacja multimedialna – przemoc ekonomiczna, partnerstwo
- formularz - Twoje oczekiwania na temat partnerstwa
- kwestionariusz - co to są przywileje mężczyzny

22. Poszanowanie seksualności – 4 godziny.

Metody:

- mini wykład
- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie
- zadanie domowe

Narzędzia:

- prezentacja multimedialna – przemoc seksualna
- formularz kontrolny
- historia Anny i Roberta
- kwestionariusz kontrolowania do historii
- kwestionariusz kontrolowania dotyczący sytuacji z własnego życia

23. Negocjacje i sprawiedliwość – 2 godziny.

Metody:

- mini wykład
- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie
- zadanie domowe – sprawdzenie i omówienie
- analiza przypadku

Narzędzia:

- prezentacja multimedialna – groźby i wymuszanie
- Co może być negocjowane

- Umiejętność negocjowania
- Zasady sprawiedliwej kłótni czyli jak pozostać przyjaciółmi, gdy się nie zgadzacie
- Zasady zdrowego rozwiązywania sporów

24. Negocjacje i sprawiedliwość cd. – 2 godziny.

Metody:

- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie
- analiza przypadku
- zadanie domowe

Narzędzia:

- Co może być negocjowane
- Umiejętność negocjowania
- Zasady sprawiedliwej kłótni czyli jak pozostać przyjaciółmi, gdy się nie zgadzacie
- Zasady zdrowego rozwiązywania sporów
- Historia Anny i Roberta pt. „Żaden sąd nie da ci prawa do opieki nad naszymi dziećmi”
- kwestionariusz kontrolowania do historii
- kwestionariusz kontrolowania dotyczący sytuacji z własnego życia

25. Wsparcie i zaufanie – 4 godziny.

Metody:

- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- mini wykład
- ćwiczenie
- analiza przypadku
- zadanie domowe – sprawdzenie i omówienie

Narzędzia:

- prezentacja multimedialna n/t izolacji
- Historia Anny i Roberta pt. „Zadaję tylko kilka prostych pytań”
- kwestionariusz kontrolowania do historii
- kwestionariusz kontrolowania dotyczący sytuacji z własnego życia

26. Podsumowanie zajęć grupowych - 2 godziny.

Przekazanie informacji o możliwości podjęcia działań terapeutycznych poprzez uczestnictwo w różnego rodzaju programach czy oddziaływaniach.

Metody:

- burza mózgów
- rozmowa kierowana
- ćwiczenie
- analiza przypadku

Narzędzia:

- ewaluacja planu bezpieczeństwa
- ankieta posttest